מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על יסודיים
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 005382

תושב"ע

דינים

הוראות לנבחן

א. <u>משך הבחינה</u>: שעה וארבעים וחמש דקות.

ב. <u>מבנה השאלון ומפתח ההערכה</u>: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון (5 X 14) - 70 נקודות
פרק שני (3 X 10) - 30 נקודות

סך הכל - 100 נקודות

ג. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: אין.

ד. <u>הוראות מיוחדות</u>: אין.

יש לכתוב <u>במחברת הבחינה בלבד</u>. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה .

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (70 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה 14 נקודות)

1 **זהירות בדרכים**

א. נהג במכונית, נרדם בנסיעה וגרם לתאונה קטלנית.
פְּרטו את דעותיהם של שני פוסקים בנוגע להגדרת הנהג שנרדם, ונמקו את פסיקותיהם.
(8 נקודות)

ב. על פי הרב עובדיה יוסף, כהן שהרג אדם בתאונה קטלנית, האם רשאי לישא כפיו? התייחסו בתשובתכם לשני מצבים, ופרטו את הדין בכל אחד מהם.
(6 נקודות)

2. **לשון הרע ורכילות**

א. הגדירו שלושה מן האיסורים הבאים: 1. איסור רכילות. 2. איסור לשון הרע. 3. הוצאת שם רע. 4. בעל לשון הרע.
(6 נקודות)

ב. הרב צבי יהודה קוק כותב: "לביטוי שמירת הלשון יש מובן של המתנה".
על פי הרב צבי יהודה קוק, הסבירו מהי "שמירת הלשון" ומדוע חשוב "לשמור" את הלשון?
(6 נקודות)

ג. כתבו מקרה אחד שבו מותר לספר לשון הרע.
(2 נקודות)

3. **מצות ישוב ארץ ישראל**

א. הרב אליעזר וולדינברג כותב שלאחר הקמת המדינה גדלה חובת העליה לארץ משתי בחינות. מהן שתי הבחינות?
(5 נקודות)

ב. בעלי התוספות הביאו את דברי רבנו חיים "דעכשיו אינו מצווה לדור בארץ־ישראל" (תוספות, כתובות, קי, ע"ב, ד"ה "הוא אומר לעלות")

(1) מהו הנימוק של רבנו חיים לדבריו אלה?

(2) כתוב שני טעמים לדחיית הדברים של רבנו חיים.

(9 נקודות)

4. **<u>בין אדם לחבירו</u>**

א. (1) הסבירו מהי מצות "פריקה" ומהי מצות "טעינה".

(2) כתבו שני מצבים שבהם אדם פטור ממצוות פריקה וטעינה.

(8 נקודות)

ב. (1) מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ?

(2) כתבו למי מותר לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו מתוך כוונה להחזיר את החפץ, והסבירו מדוע מותר לו לנהוג כך.

(6 נקודות)

5. **<u>כשרות – חלב</u>**

א. לאחר שחלבו את הפרות ברפת גדולה בקיבוץ, התברר שאחת הפרות שנחלבו היתה טריפה. מה דין החלב ומדוע?

(5 נקודות)

ב. (1) כתבו שתי דרכים לחלוב בשבת בהיתר.

(2) כתבו נימוק אחד מדוע חיפשו דרכים להתיר חליבה בשבת?

(6 נקודות)

ג. כתבו מקרה אחד בו חלב שנחולב על ידי גוי מותר בשתיה.

(3 נקודות)

6. **<u>כשרות – בשר</u>**

א. הסבירו מהו בשר "חלק".

(3 נקודות)

ב. בהקשר לבשר "חלק" הפוסקים מדברים על "סירכה". הסבירו מהי "סירכה" והסבירו את המחלוקת בין הרמ"א לשולחן ערוך לגבי הסירכה.

(8 נקודות)

ג. מדוע בשר "חלק" שייך רק בבהמה ולא בעוף?

(3 נקודות)

7. **<u>שבת – בישול</u>**

א. (1) הסבירו את המושג: "כלי שני"

(2) כתבו שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני".

(6 נקודות)

ב. (1) הסבירו את הכלל "אין בישול אחר בישול" בנוגע למאכלים מוצקים.

(2) יש פוסקים שסוברים שכלל זה חל רק על מאכלים מוצקים, ולא על תבשילים נוזליים. הסבירו את סיבת ההבדל בין דין "בישול אחר בישול" של מאכלים מוצקים ובין דין "בישול אחר בישול" של תבשילים נוזליים.

(8 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 8-11 (לכל שאלה – 10 נקודות)

8. **<u>כשרות – הרחקות בין בשר לחלב</u>**

א. בנוגע להמתנה בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב, בגמרא מובאים דברי מר עוקבא שתיאר את מנהגו, ואמר כי הוא ממתין מסעודה לסעודה.
כתבו שלושה פירושים לשיטת מר עוקבא.
(7 נקודות)

ב. כתבו מצב אחד שבו מאכל בשרי קר ומאכל חלבי קר נאסרים לגמרי כשהם נוגעים זה בזה.
(3 נקודות)

9. **<u>שבת – בישול</u>**

א. מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
(5 נקודות)

ב. הפוסקים נחלקו אם מותר לבשל בשבת מאכל אפוי. כתבו נימוק לכל דעה.
(5 נקודות)

10. **<u>שבת – בורר</u>**

א. גב' כהן היא אישה מסודרת ובליל שבת אחרי ששטפה את הסכו"ם של סעודת ליל שבת, היא לוקחת את ערמת הסכו"ם ומסדרת את השולחן לסעודת של שבת בצהריים. האם היא נוהגת נכון? נמקו.
(4 נקודות)

ב. (1) מדוע מותר לקלף בננה למרות שבכך הוא מסיר את הפסולת מהאוכל?
(2) מדוע מותר לקלף תפוז בעזרת סכין למרות שבכך הוא בורר באמצעות כלי?
(6 נקודות)

11. **<u>שבת – בורר</u>**

א. לפניכם שלוש פעולות. בחרו שתים מהן, וכתבו ביחס לכל אחת מהן, האם מותר לעשות אותה בשבת, ומדוע.
(1) פתיחת ברז מים שמסננת מורכבת עליו.
(2) שפיכת הנוזל מתוך קופסת שימורים של מלפפונים חמוצים.
(3) הוצאת חולצה מתוך ערמת כביסה בליל שבת כדי להכינה לשבת בבוקר.
(6 נקודות)

ב. מי שגילה בשבת קליפת ביצה בתוך סלט ביצים, באיזה אופן מותר לו להוציא את הקליפה ומדוע?
(4 נקודות)

בהצלחה!